"ఊరు నవ్వింది"

రచన:
పవని నిర్మల ప్రభావతి

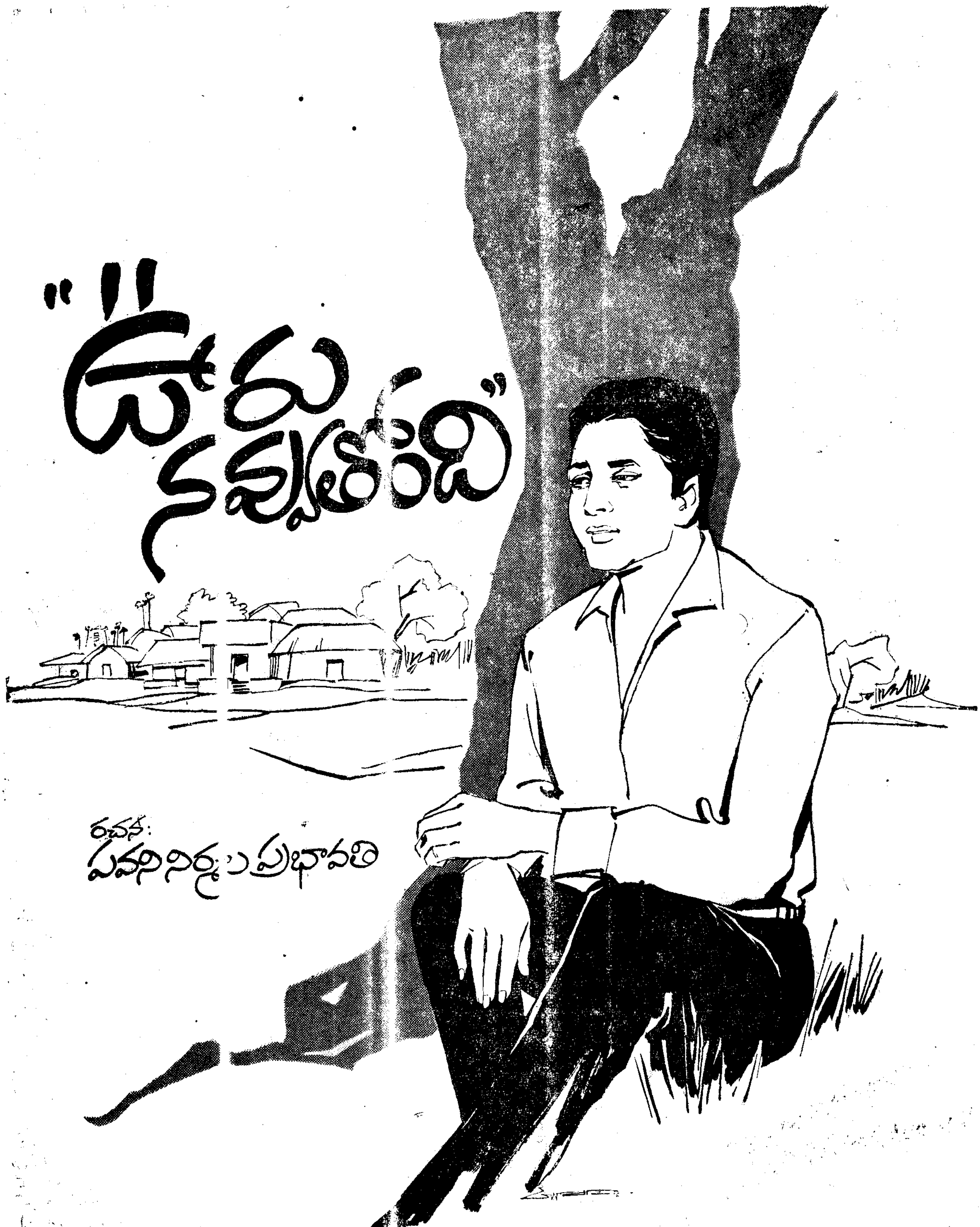

చెప్పులు వేసుకుని వసారా మెట్లు దిగి వెళ్తున్న విశ్వనాధాన్ని ఉద్దేశించి అన్నాడు ఉమాపతి.

"రేపు పూట వెళ్ళిపోతున్నా నన్నయ్యా!"

విశ్వనాథం ఒక్క క్షణం ఆగాడే గానీ, వెనక్కు తిరిగి తమ్ముడివైపు చూడలేదు.

"నువ్వు పొలం నుంచి వచ్చేసరికి ట్రెయిన్‌కు టైమయి పోతుందేమో?" అన్నయ్యకు తన మాటలు సరిగా విని పించ లేదేమో నన్నట్లు మళ్ళీ అన్నాడు ఉమాపతి.

"నువ్వు వెళ్ళటానికీ, నేను పొలం నుంచి రావటానికీ సంబంధ మేమిటిరా ఉమాపతీ! నీ టైంకు భోజనం అదీ మీ వదిన చూస్తుంది. మన పాలేరు వెంకన్న బండి కడతాడు. వెళ్ళు!..." ఎంత సౌమ్యంగా ఆ నాలుగు ముక్కలూ అనా అని ప్రయత్నించినా, గొంతుక వరకూ ఎగసి వస్తున్న కోపం, బాధ, నిరాశ, కలిసి కట్టుగా కాఠిన్యాన్నే కురిపించాయి.

ఇక ఉమాపతికి అవకాశమివ్వకుండా చరచర ముందుకు సాగాడు విశ్వనాథం. వరి చేలోకి దిగి కొడవళ్ళు నూరుకుంటున్నారు, తన రాక కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు.

"ఊఁ! కోత మొదలెట్టండి!" గట్టు మీద కూర్చుంటూ అన్నాడు విశ్వనాథం.

పండిన వరిచేను క్రిందికి వాలి వుంది. "ఈ భారం నేనిక మోయలేను. నాకు విముక్తి ప్రసాదించు..." అని నిండు చూలాలు భగవంతుడి ముందు మోకరిల్లినట్లుంది!

విశ్వనాధానికి నవ్వొచ్చింది. ఇవన్నీ తన ఆలోచనలు... ఊహలు... నిజంగా చేను అలా అనుకొంటోందా?

ఏం? ఎందుకనుకో కూడదు? ఈ ప్రకృతిలోని సకల ప్రాణ కోటికీ, సజీవ చైతన్యానికీ ఒకో రకమైన సాంకేతిక భాషంటూ ఉండి వుంటుంది. ఉండి తీరాలి! పశువులకూ, మొక్కలకూ, వృక్షాలకూ, పక్షులకూ, ఒకటేమిటి, క్రిమి కీటకాదుల నుంచి, ప్రతి సజీవ రాశికీ భాష వుంది! ఒక్క చిన్న బెల్లం ముక్కను, చూచిన చీమ మరు నిముషంలో వేలాది చీమలు వచ్చి చేరటంలో 'భాష' లేదూ? సముద్ర తీరాన నివసించే కొన్ని జాతుల పక్షులు, సముద్ర తీరంలో గ్రుడ్లు పెడతాయి! సముద్రానికి ఆటూ పోటూ వస్తుందని గ్రహించే శక్తి వాటికి వుంటుందిట... అది తెలియగానే అవి తమ గ్రుడ్లను జాగ్రత్త పరుచుకుంటాయట! వాటికి భాష లేదూ? తుఫాను రాకను పక్షులు గ్రహించగలవు! పశువులూ అంతే! వృక్షాలూ అంతే!

అయితే, అవేవీ, మాటల రూపంలో తమ భావాలను వ్యక్తం చేయలేవు... అంతే! మాటలూ, మేధ వున్న మనిషి అక్షర రూపంలో చేస్తున్న అక్రమాలూ, నిర్లక్ష్యాలూ అవేవీ చేయటం లేదు.

విశ్వనాథం ఆలోచనలు దూకుడుగా గతంలోకి దూసుకు పోతున్నాయి. క్షణ కాలం యింటి దగ్గర ఆగాయి...

ఈరోజు తన ఆఖరు తమ్ముడు ఉమాపతి వెళ్ళిపోతున్నాడు. ఇందాకా, తనలో మినుకు మినుకుమంటున్న ఆశాకిరణాన్ని పూర్తిగా ఆర్పి వేసిమరీ వెళ్తున్నాడు వాడు!

తిరిగీ ఆలోచనలు... బాగా గతంలోకి లాక్కు వెళ్లాయి.

* * *

విశ్వనాథం తండ్రి నీలకంఠంగారు చనిపోయే ముందు, స్కూలు ఫైనల్ చదువుతున్న పెద్దకొడుకు విశ్వనాధాన్ని దగ్గరకు పిలిచి, మిగతా నలుగురు కొడుకుల పెంపకం బాధ్యతా, పల్లెటూరులో పాల కుండలాటి కమతాన్నీ అప్పగించారు. చిన్నప్పట్నుంచీ విశ్వనాధానికి పల్లెటూరి వాతావరణమన్నా, పొలం పను లన్నా, పశువులన్నా ఎంతో మక్కువ. అంతే కాదు...

"నేను పుట్టిన వూరిది. నాకు ఏడవటం, నవ్వటం, నడవటం, మాట్లాడటం ఒకటేమిటి? నా ప్రతి కదలికకూ జీవం పోసిన గడ్డ యిది. కన్న తల్లి మానవ స్త్రీ అయితే, పెంచిన తల్లి ఈ ప్రకృతి తల్లి. ఈ నా గ్రామం ఋణం తీర్చుకోవటమూ నా కనీస బాధ్యతలలో ఒకటి!"

అంతటి పెద్ద-పెద్ద మాటలలో కాకున్నా, అస్తమానూ అలా ఆలోచిస్తుండే వాడు విశ్వనాథం.

ఊళ్లో ఎలిమెంటరీ స్కూలు మాత్రం వుంది. అదైనా ఓ పూరి పాక. ఒక్కడే పంతులు. ఆ పూరి పాకలో పగటి పూట బడి చెబుతారు. బళ్ళో పాఠాలు కాదు చెప్పేది! పంతులుగారు కొందరు పిల్లల్ని కట్టెపుల్లలు తెమ్మని తోలేస్తాడు. మరి కొందర్ని కూరగాయలు పట్టుకు రమ్మని తరిమేస్తాడు. మిగిలిన నలుగురో ముగ్గురో పిల్లలు పంతులుగారి భార్యకు నీళ్ళు మొయ్యటానికీ, వడ్లు దంచివ్వటానికీ కేటాయించ బడతారు! పంతులుగారు మాత్రం హాయిగా బాసింపట్టు వేసుక్కూర్చుని బీడీ తాగుతూ, ఊళ్ళోని పనిలేని యువకులతో చీట్లాట ఆడుతుంటారు!

ఇక ఆ పాకలో రాత్రివేళ కాస్త మబ్బు పట్టి చినుకులు పడ్డాయా అంటే, చుట్టు ప్రక్కల ఇళ్ళ వాళ్ళు తమ గొర్రెల్నీ, గేదెల్నీ, కోళ్ళనీ తోలుతారు. అంచేత పగటి పూట ఆ బడిలో కూర్చుంటే చెడ్డవాసన! ఇక వర్షాకాలం సరే సరి! అడుగు పెడితే, అడుగున్నర లోతుకు దిగబడి పోయేలా నీళ్ళు నిలుస్తాయి బడిలో! అంచేత అసలు బడే వుండదు!

విశ్వనాథం రెండో క్లాసు చదువుతున్నప్పుడు (అలా అనుకుంటున్నప్పుడు) అతగాడి మేనత్త కొడుకు కామం బస్తీ నుంచి వచ్చాడు. విశ్వనాథం చదువుతున్న బడి చూచి, పొట్ట చెక్కలయ్యేలా నవ్వాడు.

''ఇదా మీ బడి? మా స్కూలు చూడు ఒక్కమారు వచ్చి! మంచి బిల్డింగు. చుట్టూరా తోట! చక్కగా కూర్చోవటానికి మాకు బెంచీలు! నీకింకా అక్షరాలు సరిగా రాలేదు. మాకు యింగ్లీషు అక్షరాలు కూడా వచ్చేశాయి!'' అంటూ వాడు గొప్పగా చెబుతూ వుంటే—

ఏదో ఈర్ష్యలాటి భావంతో బాటు విశ్వనాథం చిన్న బుర్రలో ''నేను పెద్దయ్యాక చూసుకో... మీ స్కూలు తాత లాటి స్కూలు కట్టిస్తాను మా వూళ్ళో!'' అన్న దృఢమయిన కోరికా, పట్టుదలా తన్నుకు వచ్చాయి విశ్వనాథానికి!

అయిదో క్లాసు చదువుతూండగా, అవతలి వీధిలోని కోమట్ల అమ్మాయి సుబ్బులు ప్రసవించలేక చనిపోయింది. ఆరోజు రాత్రే తమ యింటి గేదె కూడా ఈనలేక చనిపోయింది!

అది చనిపోబోతూ వగాలిగిన మూలుగులూ, తన్నుకున్న కాళ్ళూ, తేలవేసిన కళ్ళూ విశ్వనాథం చిన్ని గుండెలో గునపాలు దింపాయి!

అవును సుబ్బులు చనిపోయింది. వెర్రికేకలు వేసింది. అందరూ ఏడ్చారు. మరి గేదె చనిపోయింది. రేపట్నుంచీ పాలకు యిబ్బంది పడబోతామన్న ఏడుపే తప్ప, సుబ్బులుకు లానే అది కూడా తమ వూళ్ళో డాక్టరు లేనందువల్లా, ఆస్పత్రి లేనందువల్లా చచ్చిపోయిందని ఒక్కరన్నా అన్నారా?

ఊహూఁ! మనుషుల ఆస్పత్రి వుంటే సుబ్బులు బ్రతికేది! పశువుల ఆస్పత్రి వుంటే గేదె బ్రతికేది! తను పెద్దయ్యాక తప్పకుండా మనుషులకూ, పశువులకూ ఆస్పత్రులు ఈ వూళ్ళో వుండేలా చూడాలి! అతగాడి హృదయంలో మరో నిశ్చయం మొక్కలా లేచి ప్రానై కూర్చుంది.

ఎలిమెంటరీ స్కూలు చదువు పూర్తయి బస్తీలో హైస్కూల్లో అడుగెట్టాక, విశ్వనాథంలో తన వూరిని గురించిన ఆలోచన మరింత జాస్తయ్యింది. ఈ బస్తీలలో ఎన్ని తమాషాలున్నాయి!... కార్లు, బస్సులు, పార్కులు, ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు... ఒకటేమిటి? ఎన్నో-మరెన్నో! బస్తీలకు పక్క-పక్కగా వున్న పల్లెటూళ్ళకు కూడా యీ సౌకర్యాలలో చాలా వున్నాయి! ఓమూలగా విసిరివేయబడినట్టున్న తన వూరికే యివేవీ లేవు! తను పెద్ద చదువు చదివి-స్కూల్ ఫైనల్లో అడుగెట్టాడో లేదో తండ్రికి హఠాత్తుగా జబ్బు చేయడమూ, ఆయన కొద్ది రోజులు మంచంలో వుండి మరణించటమూ జరిగిపోయింది! చదువు ఆపి వేయక తప్పలేదు.

ఇంటి దగ్గర వ్యవసాయం, లోకం అంటే తెలియని నలుగురు తమ్ముళ్ళు, దిగులుతో కృంగిపోయి వున్న తల్లి... విశ్వనాథం ఆశలనూ, ఆలోచనలనూ మొదలంటా నరికి వేశారు!

ఎలాగో ధైర్యం గూడకట్టుకున్నాడు. ''నేనే చెయ్యాలని ఏముంది? నా తరువాత నలుగురు తమ్ముళ్ళున్నారు గదా? వాళ్ళందర్నీ బాగా చదివిస్తాను. గొప్ప వాళ్ళని చేస్తాను. వాళ్ళందరూ తల్చుకో. వాలే గానీ, ఈ వూరు... ఈ వూరేమిటి? ఖర్మ ఈ ప్రపంచమే ఎలా కావాలంటే అలా మార్చి వేయరూ?' అనుకున్నాడు.

పెద్దతమ్ముడు గంగాధరాన్ని డాక్టరు కోర్సు గానీ, వెటరనరీ డాక్టరు కోర్సు గానీ చదవమన్నాడు.

''ఆ కోతలూ, కుట్లూ, కట్లూ, నావల్ల కాదన్నయ్యా!... హాయిగా లాయరౌతాను!'' అన్నాడు గంగాధరం.

'పోన్లే! మన వూరికి న్యాయం జరగాలంటే మన వాడివి నువ్వుంటావ్!' అనుకుని సమాధాన పడ్డాడు విశ్వనాథం.

చదువు పూర్తి చేసుకుని, బస్తీలో ప్రాక్టీసు పెట్టాడు గంగాధరం. కొద్ది నెలల్లోనే మంచి లాయరుగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు కూడా.

ఓ రోజు, తన వూరి పొలిమేరల్లో, గడ్డి కోసుకుంటున్న రత్నం లాటి రత్నమ్మ-పెళ్ళికాని అమాయకురాలు... ఇక్కణ్ణుంచీ ఆ బస్తీకి కాపురం ఎత్తేసిన లక్షాధికారి రెడ్డిగారబ్బాయీ, అతగాడి స్నేహితులు కొందరూ కలిసి తాగిన మైకంతో, డబ్బున్న హాజంతో రత్నమ్మను సర్వనాశనం చేసి, ప్రాణాలు తీసేశారు! పూట గడవటమే కష్టంగా వున్న శేషాద్రి—రత్నమ్మ తండ్రి. కూతురి శవాన్ని చూసి గుండెలు పగిలేలా ఏడుస్తుంటే విశ్వనాథం హృదయం వ్రయ్యలై పోయింది!

''శేషాద్రీ! నీ బిడ్డయితే ఒకటీ, నా బిడ్డయితే ఒకటీ కాదు. నీ బిడ్డ మాన ప్రాణాల్ని బలి తీసుకున్న ఆ కసాయి వెధవల్ని ఉరికంబమెక్కిస్తాను-పద... కొండలాటి నా తమ్ముడున్నాడు. న్యాయం మన ప్రక్కనుంది!'' అంటూ ఆవేశంతో ఊగిపోయి, శేషాద్రిని వెంటపెట్టుకొని గంగాధరం దగ్గరకు వచ్చి కేసు పెట్టించాడు విశ్వనాథం.

కానీ-కానీ... ఎన్నో సాక్ష్యాధారాలున్న కేసు కాస్తా పుసుక్కున కొట్టివేయబడింది! ముద్దాయిలు అమాయకులనీ, రత్నమ్మ ఆ సరికే చెడిపోయిన స్త్రీ అనీ, ఆమె మరణం కేవలం ఆత్మహత్య అనీ-తేల్చి వేయబడింది!

''నా దురదృష్టం! నా బిడ్డ ఖర్మ!'' అని సరి పెట్టుకున్నాడు శేషాద్రి.

కానీ విశ్వనాథం నిలువునా కుప్పలా కూలి పోయాడు! నెల తిరక్కుండా

గంగాధరం బంగళా లాటి ఇల్లూ, పెద్ద పడవ లాటి కారూ కొన్నాడని తెలిసిన రోజు...

'తమ్ముడూ! గంగాధరం! శేషాద్రి అమాయకుడు...నిజం అతనికి తెలియ లేదు. కానీ నాకు తెలుసు. కేసు ఎందు కలా తారుమారు అయ్యిందో మానవత్వం చచ్చిన నువ్వు...మన వూరిని... కాదు–కాదు నా వూరిని ఉద్ధరిస్తావను కోవటం...ఛ–ఛ నా పొరబాటు!' అనుకుని లోలోపల ఏడ్చాడు.

రెండో తమ్ముడు శశిధర్ తనకు ఉద్యోగం చేయాలని లేదనీ, ప్రజా సేవే తన జీవిత ధ్యేయమనీ, దేశాన్ని బాగు పరచటమే తన ప్రథమ కర్తవ్యమనీ, ముఖ్యంగా గ్రామాభివృద్ధి తన వూపిరనీ, అందుకుగానూ 'రాజకీయాలనే' కంకణం ధరిస్తానని చెప్పిన రోజు...విశ్వనాథం పొంగిపోయాడు. ఇక తన ఊరు అమరావతిలా మారిపోవటానికి ఎంతో కాలం పట్టి వుండనవసరం లేదనిపించింది... శశిధర్ రాజకీయాలలో దిగి ఒక్కో మెట్టు ఎగబ్రాకడానికి, ఓపినంత సాయం చేశాడు. తన గ్రామస్థులందరి చేతా చేయించాడు. తన పలుకుబడినీ మంచితనాన్నీ పణంగా ఒడ్డాడు.

శశిధర్ ఎం. ఎల్. ఏ అయ్యాడు. త్వరలోనే మినిష్టరు కాబోతున్నాడు కూడా! కానీ వూరి వూసు ఎత్తకపోవటంతో ఆశ్చర్యం కలిగింది విశ్వనాథానికి. ఉత్తరాలు వ్రాశాడు. ఊరి వాళ్ళందరి చేతా సంతకాలు చేయించి, మనవి చేసుకున్నాడు. చివరకు రాజధాని వరకూ వెళ్ళి స్వయంగా మనవి చేసుకోవటానికి బయల్దేరాడు.

"మన వూరికి హైస్కూలూ...స్కూలు బిల్డింగూ...రోడ్డూ..." ఇంకా విశ్వనాథం మాటలు పూర్తికాక ముందే—

శశిధర్ గంభీరంగా 'ఇక ఆపు'మన్నట్టు సైగ చేశాడు.

అతగాడి మధ్య 'పుచ్చుకొంటు'న్నాడని ఎవరైనా చెబితే విశ్వనాథం నమ్మ లేదు. కానీ యిప్పుడు మత్తుగా వుబ్బి వున్న కళ్ళని, నవ్వుతున్నప్పుడు బండల్లా విచ్చుకుంటున్న అతగాడి పెదవుల్నీ, ముద్ద మాటల్నీ విన్నాక 'వీడేనా శశిధరం?' అని అనుమానించక తప్పలేదు.

"ఎందుకన్నయ్యా! ఆ వూరిని గురించి అలా కొట్టుకుంటావ్? హాయిగా ఆ 'ప్రాపర్టీ' అమ్మిపారేసి, ఇక్కడికి రా! ఏ బిజినెస్సో...నీ పేరిట లైసెన్స్ ఇప్పిస్తాను. లక్షలార్జించవచ్చు. వెధవ్వూరు! ఏముందక్కడ? ఓ తెలివా? తేటా?... చదువా? సంస్కారమా?...సుఖమా? సంతోషమా? పశువులకూ, మనుషులకూ తేడా వుందా అసలు?..." అన్నాడు చిరాగ్గా.

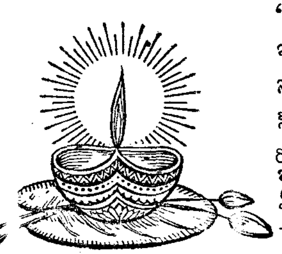

విశ్వనాథం బుర్ర గిర్రున తిరిగింది. "ఉందిరా తమ్ముడూ! ఉంది. ఆ తేడా ఏమిటో నాకీ క్షణంలో స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. మేత పెట్టిన మనిషికి, తమబిడ్డల నోటికాడి పాలు ఇచ్చేస్తున్నాయి పశువులు! తిండి పెట్టిన మనిషికి వెట్టిచాకిరీ చేస్తున్నాయి అవి! తిట్టినా కొట్టినా వులకటం లేదు, పలకటం లేదు. మరి అవి పశువులు! నువ్వు మనిషివి. నీకు పలుకుబడి వుంది, పదవి వుంది, బోలెడంత తీరిక వుంది! అయినా నువ్వు పుట్టి పెరిగిన వూరిని—కాస్త బాగు చెయ్యటానికి ఓపిక లేదు...! నువ్వు పుట్టిన గడ్డంటే నీకేపాటి అభిమానం వుంది! దాని అభివృద్ధికి ఇంతోటి సాయం చేస్తున్నావు! ఇక ఉద్ధరింపు కోసం...పాపం ఇతర గ్రామాలూ, దేశమూ ఏడుస్తున్నాయి కాబోలు! మరి వస్తా!..." అన్నాడు ఆవేశంగా.

"మా అన్నయ్యకు కొద్దిగా 'మెంటల్ షాక్' వచ్చిందామధ్య. ఇంకా పూర్తిగా కోలుకో లేదు. ఇక్కడుండి మందు తీసుకోమంటే వినడు!" తన వెనకాల శశిధర్ అతగాడి 'భక్త బృందం'తో అంటూంటే—

వెన్ను ఎవరో విరిచేసినట్లయ్యింది విశ్వనాథానికి. ఆ క్షణంలోనే అతగాడి ఆశల విహంగానికి రెక్కలు విరిగి పోయాయనిపించింది.

మూడో తమ్ముడు చంద్రశేఖరాన్ని "వెటరనరీ డాక్టరు కోర్సు చదువుతావురా?" అని అడిగాడు విశ్వనాథం, పట్టు వదలని విక్రమార్కుడిలా.

చంద్రశేఖరం త్రుళ్ళి పడ్డాడు, ఏదో వినరాని మాట విన్నట్టు కంపరంగా చూశాడు అన్న వేపు! "పోయి పోయి పశువుల డాక్టర్ని కావాలా? అసలు వాటి కోసం యింత చదువు చదవాలా? నేను మామూలు డాక్టర్ కోర్సు చదువుతాను!"

క్షణ కాలం తన చిన్నప్పుడు చనిపోయిన గేదె—దాని బాధ కళ్ళ ముందు మెదిలాయి! ఈ మధ్యకాలంలో కూడా ఎందరో మనుషులు మరెన్నో పశువులూ, సరైన వైద్యసౌకర్యం లేక చనిపోయారు!

బాధ ఒకటే! ప్రాణం ఒకటే!... కానీ బాధ వ్యక్తం చేసుకోగల మనిషి ప్రాణానికున్న విలువ, వ్యక్తం చేసుకో లేని పశువు ప్రాణానికి లేదు. "పోనీ, వాడిష్ట ప్రకారమే కానీ! ఇక్కడ మనుషుల ఆస్పత్రి అయినా వెలుస్తుంది!' అనుకుని రాజీ పడ్డాడు విశ్వనాథం.

చంద్రశేఖరం డాక్టర్ కోర్సు పూర్తి చేసుక వచ్చిన రోజు...

"ప్రస్తుతానికి వెనక వేపున్న రెండు గదుల్లో మేము సర్దుకుంటాం. ఈ ముందు భాగమంతా నువ్వు ఆస్పత్రిగా వాడుకో!

ఇలు చూచుకుని. మరో రెండు రూములు వేయిస్తాను!'' అన్నాడు ఉత్సాహంగా విశ్వనాథం.

చంద్రశేఖరం యిబ్బందిగా ముఖం పెట్టాడు. ''ఈ వెధవ వూళ్ళో ప్రాక్టీసు పెట్టి పైసా సంపాదించలేనన్నయ్యా! డబ్బున్న వాడొక్కడూ లేడు. ఖర్మ కొద్దీ, వీళ్ళకొచ్చే రోగాలేమో వీళ్ళ కొచ్చే తాహతుకు మించినవి. నేనిక్కడ డాక్టరుగా వుంటే మొహమాటం కొద్దీ, వుట్టినే వైద్యం చేయాల్సి వుంటుంది. ఊహూఁ! ఈ రోజుల్లో డబ్బు సంపాదించలేని వాడూ, చచ్చిన వాడూ ఒకటే! అందుకే నేను సిటీలో ప్రాక్టీస్ పెడతాను. నాకు కాబోయే మామగారు అందుకు కావలసినంత డబ్బిస్తామన్నారు కూడాను...''

మ్రాన్పడి నిల్చుని వున్న విశ్వనాథాన్ని చూస్తూ, చంద్రశేఖరం జాలి పడ్డాడు. దగ్గరగా వచ్చి అన్నయ్య భుజం మీద ఆప్యాయంగా చేయి వేస్తూ, జాలిగా చూస్తూ అన్నాడు. 'అన్నయ్యా నీకు నాదో చిన్న సలహా! పుట్టిన వూరినే కని పెట్టుకూర్చున్న వాడెవడూ బాగు పడడు...అదో పిచ్చి సెంటిమెంటు. నూతిలో కప్పలా మెదడు చిన్నదై పోతుంది...''

విశ్వనాథం ఈ మారు ఆవేశ పడ లేదు. తమ్ముడి చెయ్యి మెల్లిగా తొలగించి, తిన్నగా పొలం కేసి నడిచి వెళ్లాడు.

చంద్రశేఖరంలాటి మనుషుల మెదడు ప్రమాణం, బహుశా తన మెదడు ప్రమాణం కంటే పెద్దదే అయ్యుండ వచ్చు! అంచేత అలాటి పెద్దల్లు_సిటీల లోని రోగాలనీ, రోగులనీ. అందునా డబ్బున్న రోగాలని తప్ప...నయం చెయ్యలేవు.

ఇక ఆఖరు తమ్ముడు ఉమాపతి అగ్రికల్చరల్ కోర్సు చదువుతోనన్నప్పుడు, విశ్వనాథం ఏలాటి అభ్యంతరమూ చెప్ప లేదు, ఆశలూ పెట్టుకో లేదు.

కానీ ఉమాపతే. పదే-పదే ఆవేశంగా చెబుతూండే వాడు, శెలవులకు వచ్చినప్పుడల్లా...''మనవూళ్ళో ఆధునిక వ్యవసాయాన్ని ప్రారంభింప చేస్తాను. కొత్త వ్యవసాయ పరికరాలు, కొత్త రకం సాగు పద్ధతులు, కొత్త-కొత్త ఎరువుల వాడకం...ఎలా 'గ్రీన్ రెవెల్యూషన్' తేవొచ్చో-తేవాలో నిరూపిస్తాను. జిలా స్థాయిలో, రాష్ట్ర స్థాయిలో, మన గ్రామం ఆధునిక వ్యవసాయంలో మొదటి బహుమతి గెల్చుకొనేలా చేస్తాను!''

మొదట్లో అతగాడి మాటల మీద అట్టే నమ్మకం కలగపోయినా, రాను-రాను ఉమాపతి ఆవేశం చూస్తుంటే అడుగంటిన ఆశలు తిరిగి చిగురించటం మొదలెట్టాయి. ఈ ఒక్క తమ్ముడైనా తన ఆశలకు ఓ రూపం యివ్వగలిగితే — అంతే చాలు అనుకున్నాడు.

ఉమాపతి కోర్సు పూర్తయింది. ఆరు నెలలుగా యిక్కడే వుంటున్నాడు. కానీ అతగాడంటూ వచ్చిన మాటలు యింకా కార్యరూపం ధరించ లేదెందుకో

హఠాత్తుగా వారం రోజుల క్రితం బయట పడిపోయాడు. ''నిన్ను నిరాశ పరచినందుకు. క్షమించన్నయ్యా! బస్తీ వాతావరణానికి అలవాటు పడ్డ నాకు - యిక్కడ దిక్కు తోచటం లేదు!''

విశ్వనాథం కంగారు పడ్డాడు. ''నీ కిష్టమైన పొలాన్ని, నీ ఆధునిక వ్యవసాయ క్షేత్రంగా ఎన్నుకోరా తమ్ముడూ! ప్రయోగాలు ప్రారంభించు. అప్పుడు తోచడం లేదన్న బాధే వుండదు.''

''ఊహూఁ!...'' ఉమాపతి అసహనంగా తల విదిల్చాడు. ''అవన్నీ-ఏమిటో పుస్తకాలలో ఊహలు, అనవసరపు ఆవేశాలు...''

విశ్వనాథం మాట్లాడ లేదు క్షణ కాలం...ఓడిపోతున్న వాడిలా తమ్ముడి కేసి చూస్తూ చివరి ఆశాలేశానికి వూపిరి పోస్తూ అన్నాడు. ''పోనీ ఆ పుస్తకాల వూహలనే నిజం చెయ్యటానికి ఎందుకు ప్రయత్నించకూడదు?''

ఉమాపతి పేలవంగా నవ్వాడు. ''ఆ ప్రయత్నం వృధా శ్రమన్నయ్యా! నేనో ఆఫీసరునై, కాగితాల మీద అగ్రికల్చరల్ రెవల్యూషన్ ను గురించి వ్రాస్తే నాకు డబ్బులొస్తాయి! ఆ పుస్తకాలు బాగా అమ్ముడు పోయి, రాయల్టీలు దండిగా వస్తాయి! అసలు నేను చెప్పినా మన వూరి వాళ్ళు వినరు! కారణం వాళ్ళ కళ్ళ ముందు పెరిగిన నేనూ, నా మాటా అట్టే విలువగా తోచవు.

అసలీ వ్యవసాయం నమ్ముకుని నువ్వేం బాగు పడ్డావు. హాయిగా కవులు కిచ్చి, కాలు మీద కాలు వేసుకూర్చో! ఈ వయసులో ఈ పశువులూ, కూలీలూ, హైరానంతా నువ్వు పడలేవు. లేదా ఆస్తి అయిన ధరకు అమ్మి పారెయ్! ఆ డబ్బు వడ్డీల కిచ్చుకున్నావంటే— హాయిగా రోజులు గడిచి పోతాయి నిశ్చింతగా!''

విశ్వనాథం యిక మాట్లాడలేదు... వారం రోజుల్లో ఉమాపతి బస్తీకి వెళ్ళి వచ్చి, ఇల్లూ అదీ చూచుకుని వచ్చాడు. ఈ రోజు అతగాడూ వెళ్ళి పోతున్నాడు.

* * *

''బాబుగారూ! ఈ కయ్య కోత పూర్తయింది. దిగువ కయ్య కోస్తాం:'' కూలీలు అరుస్తున్నారు.

విశ్వనాథం ఉలిక్కి పడ్డాడు. గత స్మృతులు చెల్లా చెదరుగా ఎగిరి పోయాయి.

"ఊఁ!" అంటూ తలెత్తి చుట్టూరా పరకాయించి చూశాడు.

దూరాన బండ్ల బాట మీద, తమ రెండెడ్ల బండి పోతోంది. అందులో ఉమాపతి వెళ్తున్నాడు!

"మీరు కూర్చుండండి. నేనలా ఎత్తులు ప్రదేశానికి వెళ్ళి వస్తాను!" కూలితో చెప్పి, పశువుల బీడు కేసి నడిచాడు విశ్వనాథం.

బాగా ఎత్తుగా తిప్పలా వుంటుందా ప్రదేశం! అక్కణ్నుంచి చూస్తే ఊరు అంతా కనిపిస్తుంది చిన్నదిగా! ఊరూ, ఊరి చుట్టూరా తాటి చెట్ల కర!

ఎందుకో ఊరి వేపు చూస్తున్న విశ్వనాథానికి-ఊరంతా ఓ స్త్రీమూర్తి ఆకారంలా కన్పించసాగింది. పెద్ద గాలి సుడులు తిరుగుతూ లేస్తోంది. తాటి చెట్లు, తుమ్మ చెట్లూ గాలికి తెగ వూగుతున్నాయి. ఊరు విరగబడి నవ్వుతున్న ధ్వనిలా కర-కర. గల-గల మని శబ్దం వస్తోంది...

విశ్వనాథానికి ఏదో మగత క్రమ్ముతున్నట్లుంది.

"అవున్రా విశ్వం! నువ్వూ, నేనూ బాధ పడి ప్రయోజనమేంటి? నా ఒడిలో పుట్టారు-పెరిగారు. రెక్కలు రాగానే ఎగిరిపోయారు! నా మట్టీ, నీరూ గాలీ వాళ్ళలో వివేకంతో బాటు అహాన్ని కూడా పెంచింది! అందుకే 'వెధవ్వూరని' పదే-పదే తిట్టి పోస్తున్నారు! ఇప్పుడు నాకూ నవ్వు వస్తోంది. నా కోసం ఏ ఒక్క త్యాగమూ, త్యాగానికి ప్రయత్నమూ చెయ్యలేని ఈ వాజమ్మలంతా నన్ను తిడుతుంటే! పోనీ-అలాటి వాళ్ళు నన్నుద్ధరించినా నాకు బాధే గానీ సంతోషం కలగదు...పోనీ-వాళ్ళని వెళ్ళనీ...పదవుల్నీ, డబ్బునీ, అన్యాయాల్నీ-స్వార్థాల్నీ పట్టుకు పాకులాడనీ!

అవేవీ తెలియని నా బిడ్డలు...అదుగో ఆ పశువులున్నాయి. ఈ చెట్లున్నాయి. వాటిలో ఒకడిగా నువ్వున్నావు... నువ్వేమీ చెయ్యలేక పోవచ్చు. కానీ ఏదో చేయాలన్న అభిమానంతో పోరాడావు...ఓడిపోయావు... బాధ పడకు..."

రొద గాలి ఆగి, మెల్లిగా గాలి వీస్తోంది!

ఊరు మందహాసం చేస్తున్నట్లు—చల్లగా, హాయిగా, కన్న తల్లిలా తన వెన్ను నిమురుతున్నట్లు అనుభూతి...

అలా ఎంత సేపు కూర్చుండి పోయాడో అతేగాడు! *

★

మా దీపావళి శుభాకాంక్షలు

CYCLON

సైక్లాన్
సైకిల్ చెయిన్స్

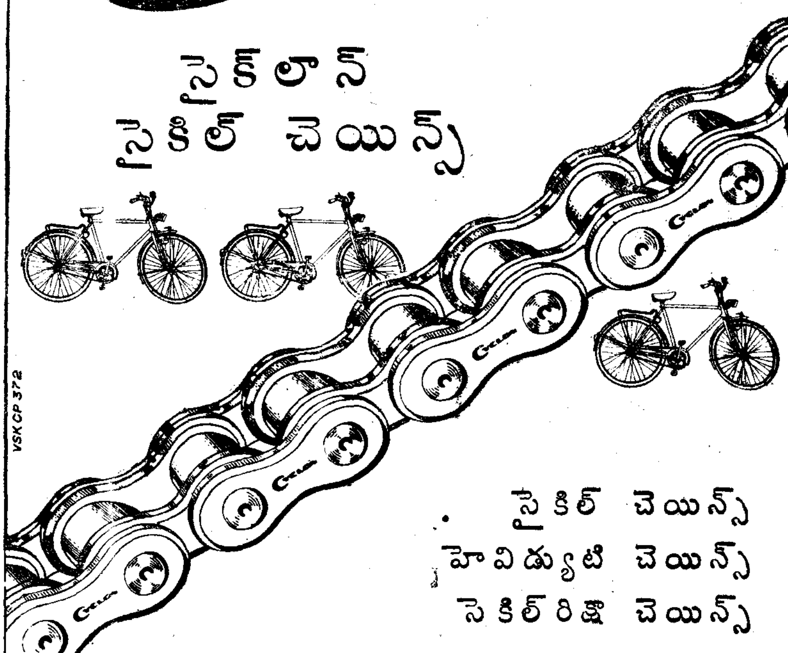

సైకిల్ చెయిన్స్
హెవి డ్యుటి చెయిన్స్
సైకిల్ రిక్షా చెయిన్స్

సైక్లాన్ ప్రొడక్ట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
సత్యమంగళం రోడ్ — కోయంబత్తూర్-6